

2 - UE w stosunkach międzynarodowych

„Unarodowienie” UE v. „europeizacja” państw członkowskich

Pytania analityczne

1. Na ile państwa członkowskie wykorzystują obecność w UE, by realizować swoje żywotne interesy?
2. Na ile UE definiuje państwa członkowskie, ich rolę, wpływy i zachowania w środowisku międzynarodowym?

UE jako aktor w polityce międzynarodowej

Dwa podejścia analityczne

1. *Input i throughput* – kto wpływa na kierunki polityki zagranicznej UE, jakie ma interesy, jak wygląda proces decyzyjny?
2. *Output* – jaka jest pozycja UE w świecie dziś i jakie będzie jej znaczenie w przyszłości

„Żywotne interesy” – perspektywa input i throughput

Realizm polityczny – UE jest instrumentem w rękach państw członkowskich, dążących do realizacji swych interesów na drodze kooperacji z innymi. Koncentracja na aktorach działań politycznych

Liberalny instytucjonalizm – interes UE to zagregowane interesy państw członkowskich, które dostosowują swą politykę zagraniczną do mechanizmów, rozwiązań unijnych i unijnego systemu wartości. Koncentracja na strukturach i procedurach decyzyjnych w ramach organizacji

Perspektywa output

Konsekwencje działań UE dla otoczenia międzynarodowego

1. Rola UE w walce z zagrożeniem dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego
2. Skuteczność UE w promocji demokracji i praw człowieka. Europejska polityka rozwojowa
3. Gospodarka UE w gospodarce globalnej
4. Euro jako waluta światowa i jej przyszłość
5. Europejska polityka ochrony środowiska
6. Bezpieczeństwo energetyczne UE
7. Rozszerzenie Unii

Konceptualne trudności

1. Podział na: *My – Inni – Obcy (Oni)*

Gdzie przebiega „**granica**”, dzięki której odróżniamy politykę zagraniczną od wewnętrznej?

Co jest „**zagranicą**” dla:

- 1) obywateli państw członkowskich,
- 2) decydentów politycznych w państwach członkowskich,
- 3) decydentów politycznych UE,
- 4) unijnej administracji?

2. Co jest przedmiotem polityki zagranicznej?

Postęp ekonomicznych współzależności utrudnia odróżnienie:

- 1) polityki zagranicznej od wewnętrznej,
- 2) relacji handlowych od działań politycznych

co przekłada się na trudności ze ścisłym podziałem władzy (zdolności decyzyjnej) w porządku ustrojowych UE

Natura europejskiej polityki zagranicznej

Celem europejskiej polityki zagranicznej **nie jest (!)** zastąpienie polityk zagranicznych państw członkowskich UE, lecz wzmocnienie ich wpływu. Państwa członkowskie (zwłaszcza małe i średnie), działając w pojedynkę, nie są tak efektywne, jak ze „wsparciem europejskim”

Kompetencje dzielone w polityce zagranicznej. Działanie zewnętrzne Unii

1. Polityka sąsiedztwa
2. Pomoc rozwojowa
3. Międzynarodowa współpraca humanitarna
4. Zarządzanie kryzysami międzynarodowymi

Dzisiejszy wykład

- UE i stosunki międzynarodowe – trzy perspektywy:
 - UE jako podsystem stosunków międzynarodowych
 - UE a procesy w stosunkach międzynarodowych
 - UE jako mocarstwo w stosunkach międzynarodowych

1. UE jako podsystem stosunków międzynarodowych

- Radzenie sobie z „własnymi”
stosunkami
międzynarodowymi
(wewnętrznie)
- Idee, które spajają państwa
członkowskie UE
- UE jako zespół instytucji
międzynarodowych, w
ramach których preferencje
państw członkowskich są
koordynowane dla celów
międzynarodowych

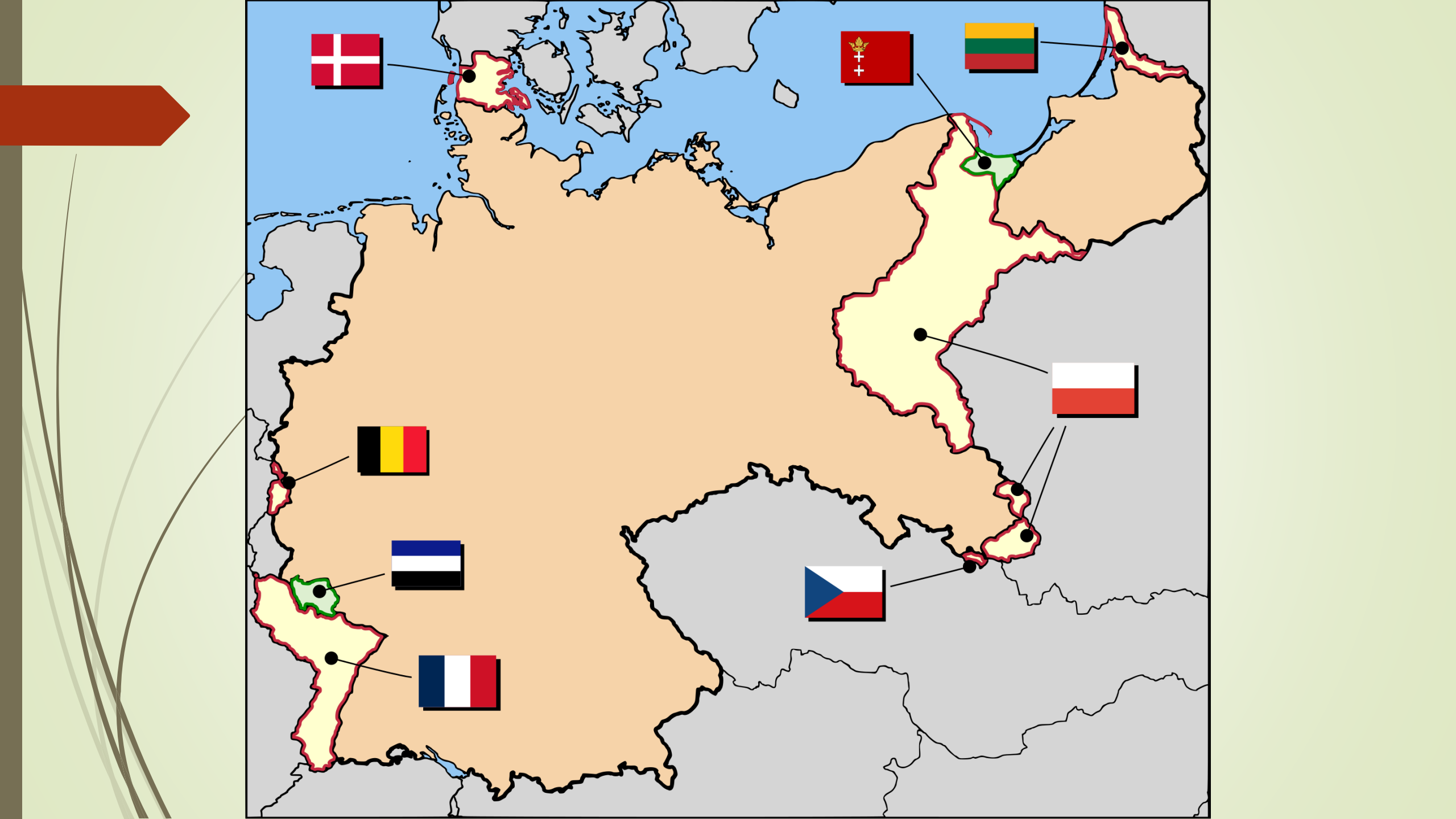
Okoliczności rozpoczęcia procesu integracji europejskiej

Europa 1923

Europa 1914

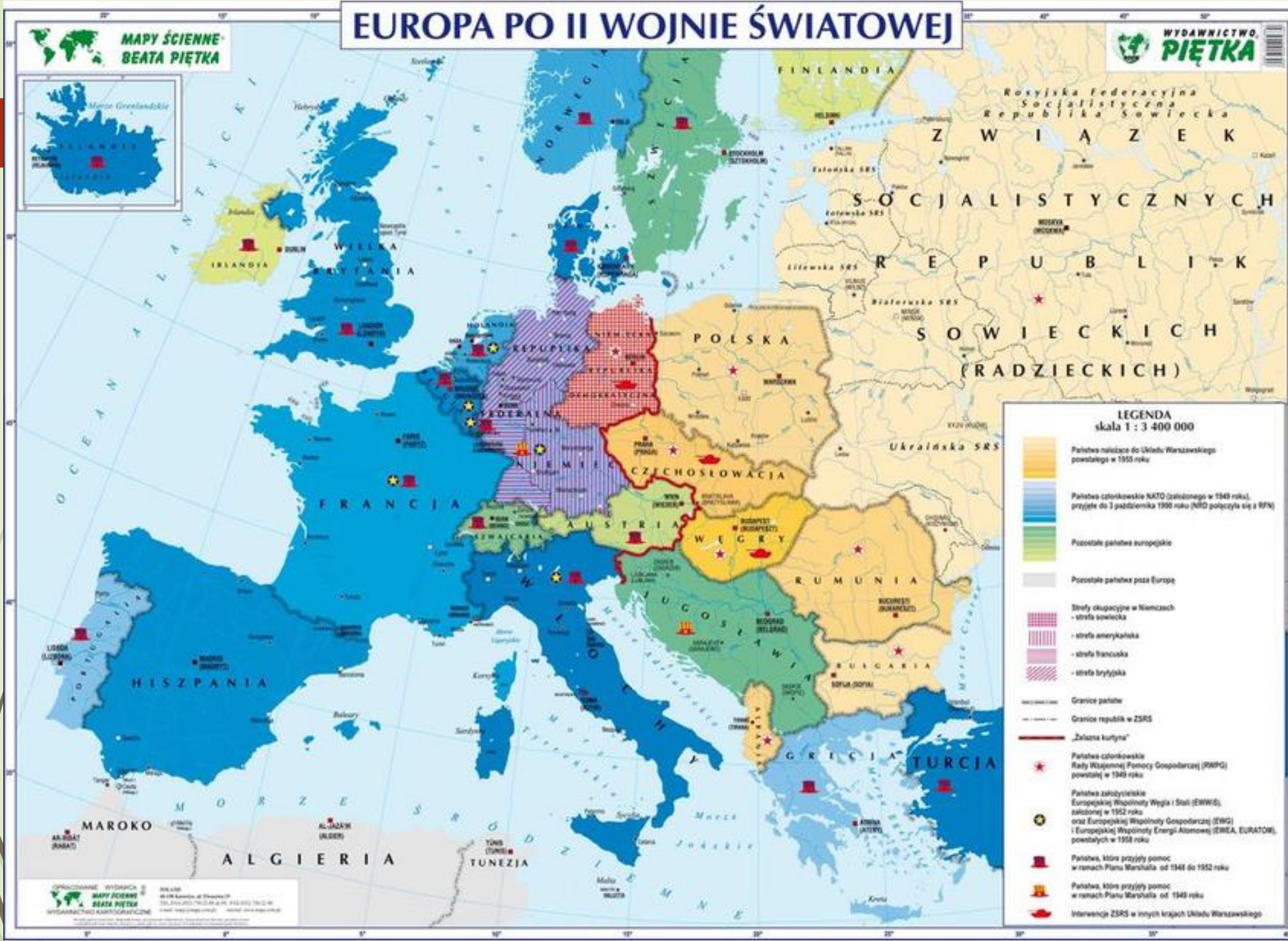

EUROPA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

MAPY ŚCIENNE
BEATA PIĘTKA

WYDAWNICTWO
PIĘTKA

Ziemie Odzyskane (zaznaczone ciemniejszym kolorem)

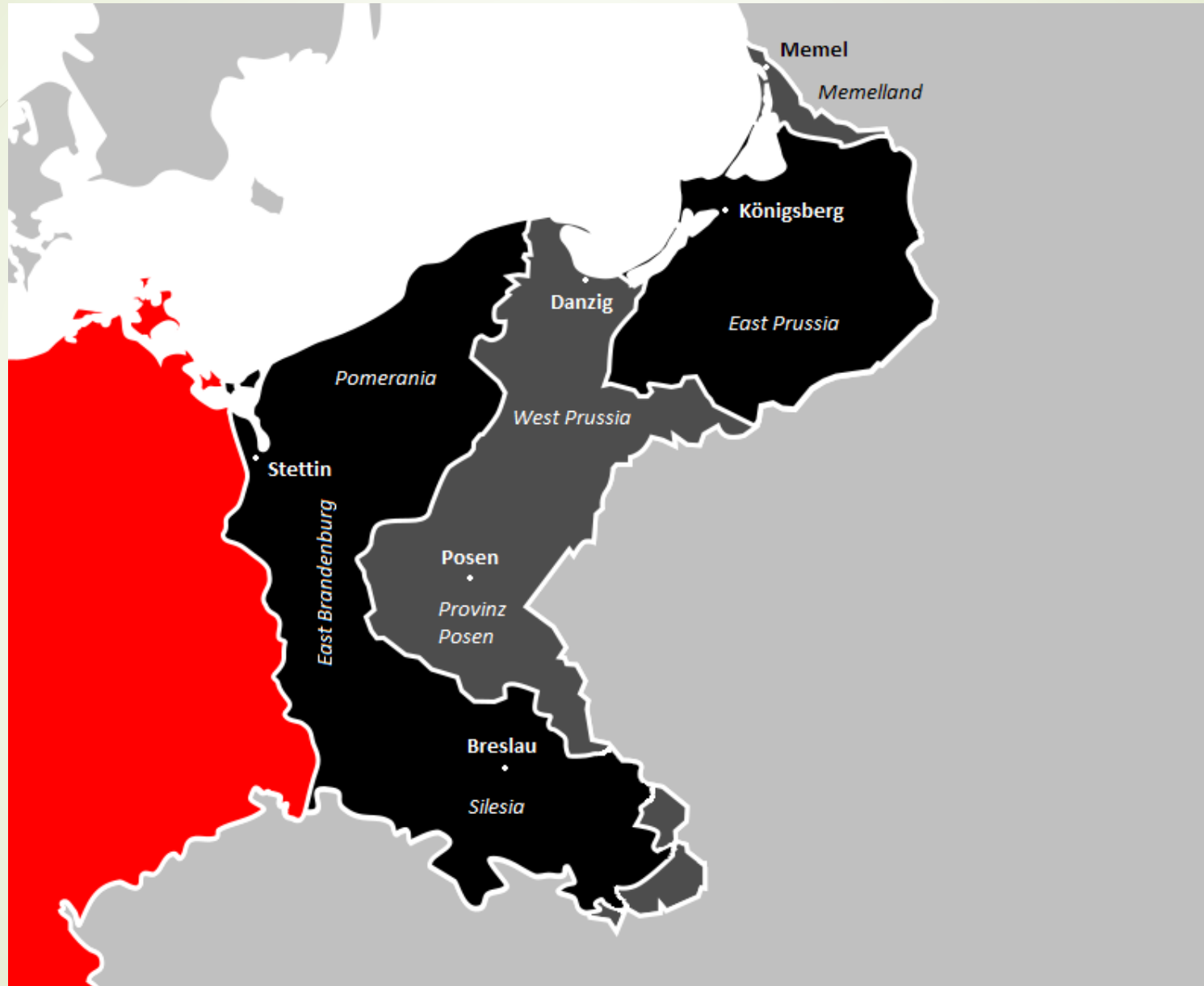
Cesje terytorialne Niemiec po 1945 roku

Polska - Śląsk, Pomorze,
Ziemia Lubuska, południowe
Prusy Wschodnie (101 tyś.
km² - $\frac{1}{3}$ terytorium RP)

ZSRR (Rosja) - Północne
Prusy Wschodnie (Królewiec)

Francja - Zagłębie Saary
Protoktorat do 1956 r.,
powrót do Niemiec w 1957 r.

Cesje terytorialne Niemiec na rzecz RP w XX w.

**Cmentarz w Bielefeld
(Nadrenia Północna-
Westfalia)**

„Jedno państwo” Helmuta Straufa (AFD), 3 X 2026

„Diaspora węgierska” a integracja europejska

Traktat z Trianon (4 VI 1920 r.) – Węgry tracą ok. 2/3 terytorium i ludności; poza granicami kraju pozostaje wówczas ok. 3 miliony Węgrów

Aktualna populacja węgierska

- Węgry – ok. 10 mln
- W państwach sąsiedzkich ok. 2,6 mln
 - a) Rumunia – ok. 1,5 mln,
 - b) Słowacja – ok. 600 tys.
 - c) Serbia – ok. 300 tys.
 - d) Ukraina – 160 tys.

Traktat w Trianon

 Węgry w 1918 roku

Węgry po traktacie

Tereny oddane:

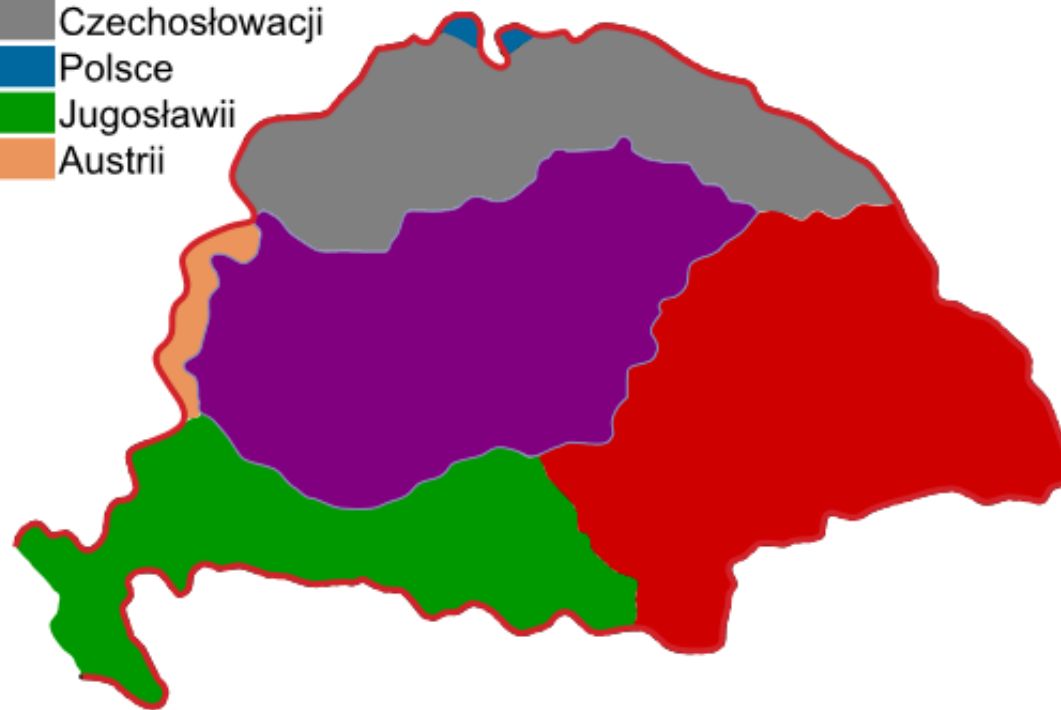
 Rumunii

 Czechosłowacji

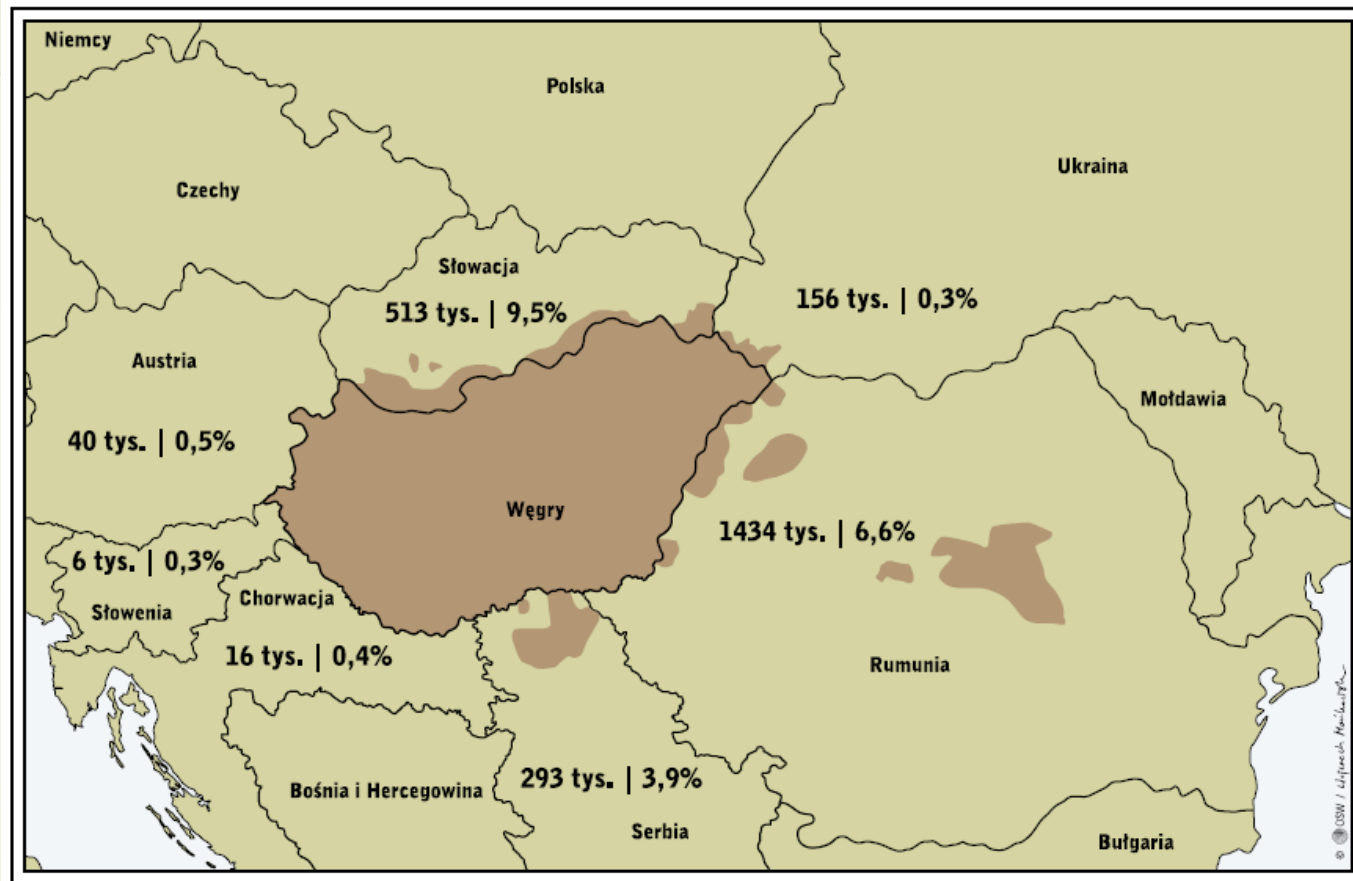
 Polsce

 Jugosławii

 Austrii

Węgrzy w Europie Środkowej

Obszary, na których Węgrzy stanowią ponad 50% populacji

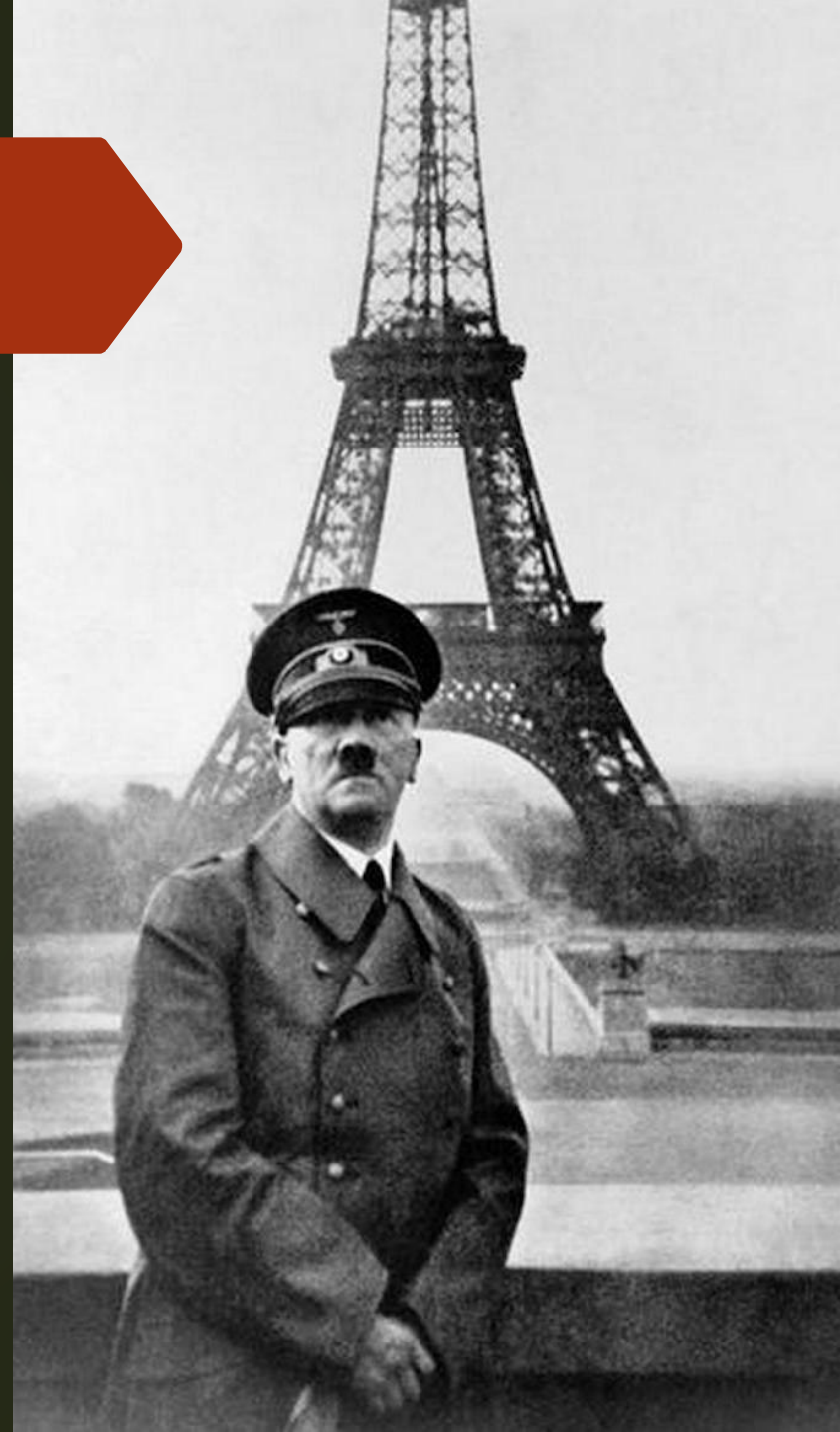
293 tys. | 3,9%

Liczebność mniejszości węgierskiej i jej udział w populacji danego kraju

Radzenie sobie z „własnymi” stosunkami międzynarodowymi (wewnętrznie) (1)

- UE powstała z potrzeby rozwiązania kwestii wojny na kontynencie, zwłaszcza antagonizmów niemiecko-francuskich
- Relacje pomiędzy członkami UE nie są relacjami o charakterze federalnym
 - wzajemna nieufność
 - znaczne napięcia

Radzenie sobie z „własnymi” stosunkami międzynarodowymi (wewnętrznie) (2)

- Relacje wielu wcześniejszych antagonistów stały się wzorem współpracy instytucjonalnej
 - Francja – Niemcy
 - Państwa Beneluksu
 - Wielka Brytania – Irlandia
- -> UE postrzegana jako bezpieczna przystań
- -> „Wewnętrzne” stosunki w UE kluczowe dla jej funkcjonowania jako podsystem stosunków międzynarodowych

1.2 Idee, które spajają państwa członkowskie UE (1)

- Duży nacisk na ideacyjną jakość roli UE w stosunkach międzynarodowych
- Rozwój zasad UE i jej wkład w społeczność międzynarodową
- Wpływanie na innych zarówno przez działania, jak i przykład

Idee, które spajają państwa członkowskie UE (2)

- „Moralna” polityka zagraniczna vs realistyczna tradycja
- Kwestia interwencji humanitarnych i praw człowieka
- Odpowiedzialność za post-zimnowojenny system bezpieczeństwa w Europie

Idee, które spajają państwa członkowskie UE (3)

- Europejskie dziedzictwo poza UE
 - Przeszłości kolonialna
 - Ambiwalentne relacje ze światem rozwijającym się
- Priorytetyzacja interesów narodowych przez państwa członkowskie
- Wpływ zaangażowania międzynarodowego na relacje wewnątrz UE

1.3 UE jako zespół instytucji międzynarodowych...

- ...w ramach których preferencje państw członkowskich są koordynowane dla celów międzynarodowych
- Problem kolektywnego działania i kształtowania polityki w stosunku do świata zewnętrznego
- Powiązania między dynamiką wewnętrzną a aktywnością zewnętrzną
- Zewnętrzne wymagania mogą stymulować wewnętrzną spójność, jak również ją komplikować

2. UE a procesy w stosunkach międzynarodowych

Różne role UE

- Od początku projekt integracji europejskiej był blisko powiązany z procesami w stosunkach międzynarodowych
- W czasach zimnej wojny rola stabilizatora Zachodu
 - „Europa między supermocarstwami”
 - Kluczowa rola we wzmacnianiu potencjału ekonomicznego Zachodu
- Zwiększone znaczenie w procesie odprężenia
 - KBWE w Helsinkach

Rosnąca rola UE

- Od lat 80. postrzeganie Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG) jako wschodzące supermocarstwo gospodarcze
- Sukces EWG jako jeden z czynników prowadzących do zjednoczenia Europy w 1989 r.
- Od lat 90. UE ściśle powiązana z procesami globalizacji i regionalizacji
- Odgrywa też kluczową rolę w wielu kontekstach międzyregionalnych

Ale...

- Jeżeli UE coraz bardziej wpływowa, to skąd braki w zdolności do kształtowania środowiska zewnętrznego?
- Cztery kwestie wynikające z zaangażowania UE w procesy SM:
 - Sposoby rozwiązywania głównych problemów i realizacji swoich interesów
 - Charakter potencjału UE
 - Problem statusu i legitymacji
 - Zakres zaangażowania UE w stosunku do innych podmiotów

Sposoby rozwiązywania głównych problemów i realizacji swoich interesów

- Na ile UE patrzy na zewnątrz i w przyszłość
- A na ile zajmuje się własnymi problemami i kwestią integracji?
- Różne odpowiedzi w zależności od konkretnego obszaru problemowego

Charakter potencjału UE

- Pozyskiwanie siły twardej i siły miękkiej
- Zdolność do działania w określonych i zróżnicowanych obszarach
- Umiejętność regulowania lub wyznaczania wspólnych standardów
- Co UE wnosi do SM ponad to, co wnoszą państwa członkowskie?

Problem statusu i legitymacji

- Jaki jest status UE w różnych instytucjach międzynarodowych?
- Jaki wpływ na rolę UE ma udział w różnych formach międzynarodowego zarządzania?
- Jak podtrzymać wspólne działanie UE w obliczu zewnętrznego oporu?
 - ryzyko dezercji i/lub odchylenia od ustaleń oraz powstania nowych koalicji
 - problem zdolności do utrzymania wspólnego stanowiska lub przekazania spójnego przekazu

Zakres zaangażowania UE w stosunku do innych podmiotów

- Szeroko omawiana kwestia w samej UE, jak i poza nią
- Na ile UE może liczyć na połączenie interesów swoich członków, aby wyrazić „europejski” interes?
- I wypierać działania innych organów instytucjonalnych?
- Czy można zidentyfikować charakterystyczne „interesy (między)narodowe” UE?
- Dylemat między własnym regionalizmem UE a chęcią włączenia innych aktorów
- Silni konkurenci o międzynarodowe wpływy i status

3. UE jako mocarstwo w stosunkach międzynarodowych

Wpływy oraz dylematy UE

- Jak duży wpływ UE na arenę międzynarodową i innych aktorów?
- Ciągłe napięcie między dążeniem do usystematyzowania i rosnącym oczekiwaniem dotyczącym interwencji UE
- Problemy związane z alokacją zasobów
- Możliwe różne rozwiązania powyższego napięcia

Tożsamość UE

- Czy możemy mówić o wspólnej „europejskiej tożsamości”?
 - UE jako patrząca do wewnątrz społeczność?
 - Czy może prototyp nowej formy porządku międzynarodowego bazującego na zarządzaniu złożonymi systemami o ogromnej skali?
- -> Sposoby w jakie UE chce wywrzeć wpływ na porządek regionalny i światowy

Międzynarodowe wpływy UE (1)

- Jak wpływy UE mają się do wykorzystanych zasobów, preferencji Unii oraz jej członków i wymaganego poziomu solidarności?
- Porównanie oczekiwanych i rzeczywistych rezultatów w określonych obszarach działalności
- Jak wpływ UE jest postrzegany przez „odbiorców” działań Brukseli?
 - **Paradoks: międzynarodowe działania UE często wydają się o wiele bardziej imponujące dla ludzi z zewnątrz niż z wewnątrz**

Międzynarodowe wpływy UE (2)

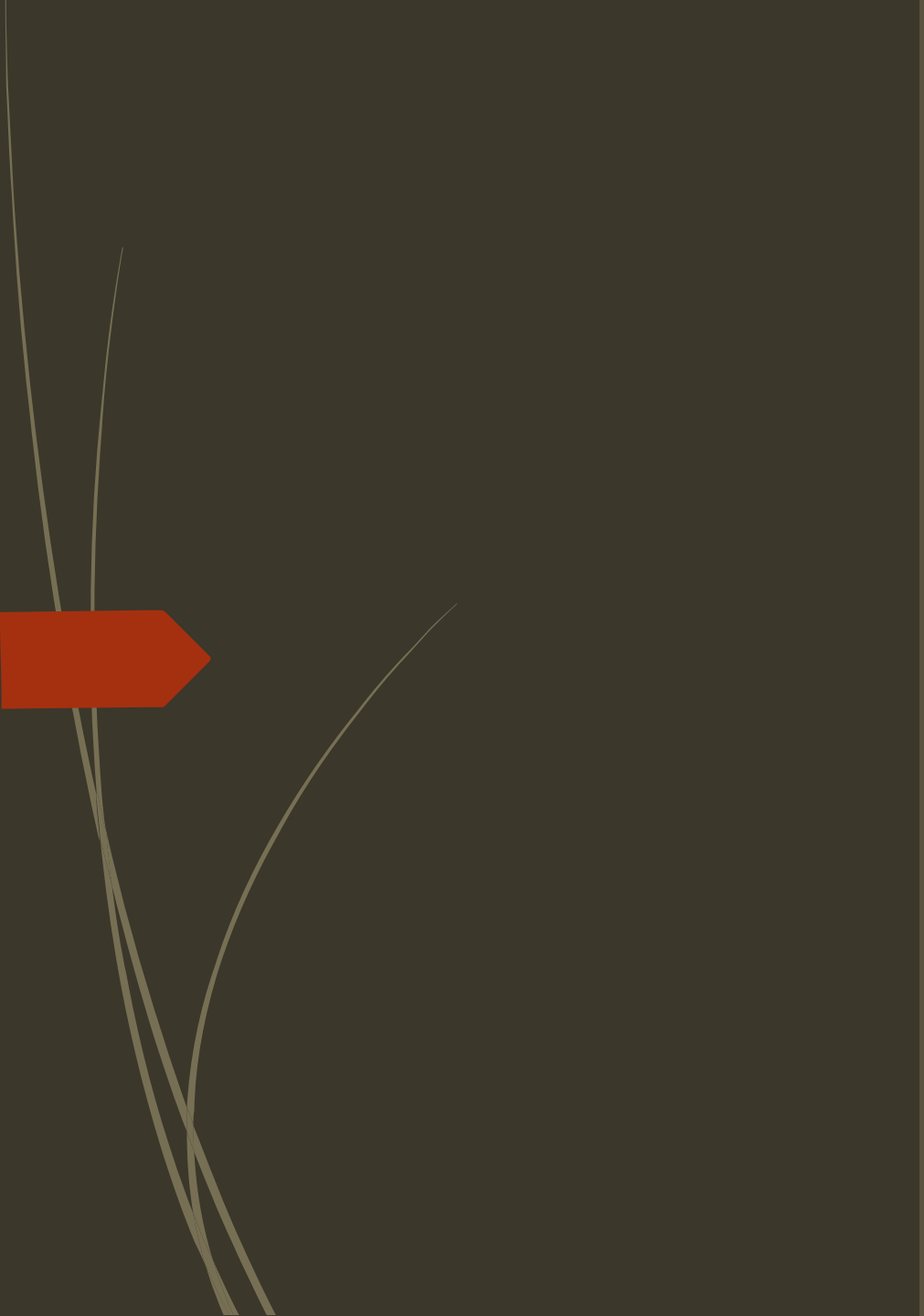
- Wpływ „nieobecności” może być równie ważny jak wpływ „obecności”
- Jak duży wpływ wywarło dążenie do porządku we własnym sąsiedztwie?
- Jak duża część retoryki UE została obnażona przez wydarzenia?
- Wpływ zmieniającego się członkostwa w UE

Jaka przyszłości wpływów UE?

- Czy UE powinna wyrzec się aspiracji do bycia główną potęgą światową?
- Czy członkowie UE powinni zadowolić się byciem grupą podobnie myślących państw, działających zasadniczo w tym samym kierunku?
- I reprezentujących co najwyżej jeden biegun przyciągania w wyłaniającym się systemie wielobiegunowym?
- Czy też w UE powinna dążyć do wzmocnienia swych możliwości obronnych?
- Oraz rozszerzenia aby móc wciągnąć kolejne państwa i regiony w swoją strefę wpływów?

Dziękuję i
zapraszam do
dyskusji!